

۲۱۴- چه کسی بنا بر قول نظامی عروضی، اولین نمونه‌ی شعر عروضی را به زبان دری سروده است و شعر «ای امیری که امیران جهان خاصه و عام / بنده و چاکر و مولای و سگ‌بند و غلام» در وصف چه کسی است و کتاب «الابنیه عن حقایق الادویه» توسط چه کسی به تحریر درآمده است؟

(صفحه‌های ۱۸، ۱۹، ۲۲، ۲۳) (آزمون ۲۱ مهر - ۹۱)

- ۱) ابوحفص سغدی - یعقوب لیث صفار - نامشخص
 ۳) حنظله‌ی بادغیسی - محمدبن وصیف سیستانی - اسدی توسی

۲۱۵- هر کدام از عبارات زیر معرف اشعاری از شاعران قرن چهارم هستند، مطلع این اشعار به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

(صفحه‌های ۳۰، ۳۱ و ۳۷) (آزمون ۲۱ مهر - ۹۱)

«نخستین سوگ‌نامه‌ی مذهبی فارسی که به موضوع فاجعه‌ی کربلا می‌پردازد»، «نمونه‌ی بارز قصاید مدحی و وصفی پدر شعر فارسی به سبک خراسانی که از خواص عمده‌ی آن، سادگی و در عین حال متانت و استحکام را می‌توان برشمرد.»

- ۱) باد صبا درآمد، فردوس گشت صحرا / آراست بوستان را نیسان به فرش دیبا
 مرا بسود و فروریخت هرچه دندان بود / نبود دندان لا، بل چراغ تابان بود
 ۲) باد صبا درآمد، فردوس گشت صحرا / آراست بوستان را نیسان به فرش دیبا
 مدحت کن و بستای کسی را که پیمبر / بستود و ثنا کرد و بدو داد همه کار
 ۳) فهم کن گر مؤمنی فضل امیرالمؤمنین / فضل حیدر، شیر یزدان، مرتضای پاک‌دین
 ای آن که غمگنی و سزاواری / واندر نهان سرشک همی باری
 ۴) فهم کن گر مؤمنی فضل امیرالمؤمنین / فضل حیدر، شیر یزدان، مرتضای پاک‌دین
 مرا بسود و فروریخت هرچه دندان بود / نبود دندان لا، بل چراغ تابان بود

۲۱۶- پدیدآورندگان «مجالس سبعه - مطلع الانوار - لغت موران - عقل‌نامه»، به ترتیب خالق آثار ... نیز هستند.

(ترکیبی) (آزمون ۲۳ فرورد - ۹۲)

- ۱) فیه‌ما فیه - مجنون و لیلی - گرشاسب‌نامه - تحریمة‌العلم
 ۲) صاحبیه - اعجاز خسروی - صفیر سیمرخ - طریق‌التحقیق
 ۳) نصیحة‌الملوک - هشت بهشت - یزدان‌شناخت - مصیبت‌نامه
 ۴) مکاتیب - خضر خان و دولرانی - رساله‌العشق - الهی‌نامه

۲۱۷- انتساب چند اثر به پدیدآورنده‌ی آن نادرست است؟

(ترکیبی) (آزمون ۲۳ فرورد - ۹۲)

- ۱) ولگا به خزر می‌ریزد؛ گلاکدوف (مادر؛ ماکسیم گورکی) (دیوان شرقی؛ لرد بایرون) (اسکندر کبیر؛ راسین) (فن شعر؛ نیکولا بوالو) (بهشت گمشده؛ جان میلتون)
 (آتورا؛ گابریل گارسیا مارکز) (او؛ فریت ادگو) (پول؛ امیل زولا) (خانه‌ی عروسک؛ هنریک ایبسن) (ضربات متقابل؛ ازرا پاوند)
 ۱) دو ۲) سه ۳) چهار ۴) پنج

(ترکیبی) (آزمون ۱۶ فرورد - ۹۱)

۲۱۸- نام خالق چه تعداد از آثار زیر در برابر آن‌ها نادرست آمده است؟

- گرشاسب‌نامه؛ دقیقی توسی / هدایة‌المعلمین فی الطب؛ ابوبکر اخوینی بخارایی / سندبادنامه‌ی منظوم؛ رودکی / زادالمسافرین؛ خواجه عبدالله انصاری / طبقات‌الصوفیه؛ ابوعبدالرحمان سلمی نیشابوری / صفیر سیمرخ؛ سهروردی / مصیبت‌نامه؛ سنایی / مجالس سبعه؛ مولوی / روض‌الجنان؛ شیخ ابوالفتوح رازی / هشت بهشت؛ امیرخسرو دهلوی

- ۱) دو ۲) سه ۳) چهار ۴) پنج

(صفحه‌های ۹۱ و ۹۲) (آزمون ۲۴ آبان - ۹۲)

۲۱۹- کدام توضیح مربوط به نثرهای تاریخی عصر بیهقی نیست؟

- ۱) تألیف آن در دو بخش چیزی کمتر از سه قرن طول کشیده است.
 ۲) این کتاب در سی مجلد به رشته‌ی تحریر درآمده که متأسفانه به طور کامل به دست ما نرسیده است.
 ۳) نویسنده در این کتاب اطلاعات دیگری از تاریخ ایران به دست آورد و آن را به صورت تألیفی مستقل از نسخه‌ی عربی آن درآورد.
 ۴) سبک نویسندگی مؤلف در این کتاب هموار، ساده و دل‌پذیر است و توانایی نویسنده در عرصه‌ی نثر فارسی انکارناپذیر می‌نماید.

(صفحه‌های ۱۹ و ۱۹۲) (آزمون ۲۵ بهمن - ۹۲)

۲۲۰- همه‌ی عبارات‌ها، به استثنای عبارت گزینه‌ی ... از نظر تاریخی صحیح است.

- ۱) ایرانیان در دوره‌ی پادشاهی هخامنشیان علامت‌های میخی بابلی را اقتباس کردند.
 ۲) الفبا برای اولین بار در میان فنیقی‌ها (حدود سه هزار سال قبل از میلاد) رواج یافت.
 ۳) اختراع خط اوستایی که اصل آن از خطوط سامی گرفته شده، به اواخر عهد ساسانی بازمی‌گردد.
 ۴) خط پهلوی شاید به دلیل دشواری‌هایی که داشت، بعد از اسلام به تدریج جای خود را به خط عربی داد.

(درس ۱۰ و درس ۱۱) (آزمون ۱۹ اردیبهشت - ۹۲)

۲۲۱- کدام گزینه از تعریف‌های مربوط به مکتب رمانتیسیسم نیست؟

- ۱) نظر به آینده و هنر فردا بودن.
 ۲) آزادسازی سطوح ناخودآگاه ذهن.
 ۳) شیوه‌ی افسانه‌ای و جادویی نوشتن.
 ۴) احیا و برانگیختن دوباره‌ی زندگی و اندیشه‌ی قرون وسطایی.

۲۲۲- در میان شاعران و نویسندگان زیر، به ترتیب چند نفر از نمایندگان رمانتیسیسم اهل انگلستان و چند نفر از نمایندگان کلاسیسیسم اهل فرانسه هستند؟

(صفحه‌های ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۹۳ و ۱۹۴) (آزمون ۶ دی - ۹۲)

«پی‌یر کورنی، لرماتوف، مارسل پروست، ادگار آلن پو، گلدونی، راسین، میلتون، والتر اسکات، اوپیتز، لرد بایرون، آلفیری، شلی، شاندره پتوفی، گوستاو فلوبر»

- ۱) دو - سه ۲) سه - سه ۳) سه - دو ۴) چهار - سه

۲۲۲- در عبارت زیر، چند مورد از ویژگی‌های کتاب «ترجمه‌ی تفسیر طبری» نادرست بیان شده‌است؟
 «اولین کتاب مهمی است که به نثر فارسی در زمان سامانیان فراهم آمده و تا امروز قسمت‌هایی از آن بر جای مانده‌است. از این کتاب می‌توان به عنوان نقطه‌ی آغازی برای نثر دینی فارسی یاد کرد که در دوره‌های بعد گسترش یافته‌است. منصور بن نوح سامانی قبل از پدید آمدن شاهنامه‌ی ابومنصوری از عده‌ای از علمای ماوراءالنهر خواست که اصل کتاب را که به زبان عربی بود، به فارسی ترجمه نمایند. شمار لغات تازی این کتاب بسیار کم است.»
 (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

(ترکیبی) (آزمون ۲۳ فروردین - ۹۲)

۲۲۴- کدام گزینه نادرست است؟
 (۱) در کل شاهنامه پیش از حدود هشتصد لغت عربی به‌کار نرفته که این امر، به‌علت ضرورت مضمون و نیز آگاهی و علاقه‌ی فردوسی به واژه‌های فارسی است.
 (۲) از نظر زمانی باید اسدی توسی را به عصر عنصری منسوب بدانیم. مناظرات این شاعر مشتمل است بر چهار یا پنج قصیده.
 (۳) قصیده‌ی «با کاروان حله»ی فرخی، با بیت «چون برند نیلگون بر روی پوشد مرغزار / پرنیان هفت رنگ اندر سر آرد کوهسار» آغاز می‌شود.
 (۴) وجود مثنوی‌های وامق و عذرا، شادبهر و عین‌الحیات و سرخ‌بخت و خنگ‌بخت در قرن پنجم هجری نشان می‌دهد که در آن روزگار، داستان‌سرایی فارسی مورد توجه بوده است.

تاریخ ادبیات ایران و جهان ۲

(صفحه‌های ۱۳، ۳۳، ۳۴، ۵۹، ۶۰) (آزمون ۱۰ آذر - ۹۱)

۲۲۵- نوع نثر و سبک نویسندگی کدام اثر در مقابل آن نادرست آمده است؟
 (۱) تاریخ جهانگشا: مصنوع و دشوار و مملو از لغات عربی و واژه‌های مغولی
 (۲) جامع التواریخ: نثری پخته و عالمانه و خالی از لغات ترکی و مغولی
 (۳) مناظره‌ی شمس و سحاب: نثری مزین و آمیخته به شعر فارسی
 (۴) مسالک‌المحسین: زبانی پخته و نثری ساده و در عین سادگی، زیبا و دلنشین

(صفحه‌ی ۴۸) (آزمون ۱۰ آذر - ۹۱)

۲۲۶- این توضیحات معرف کدام یک از شعرای زیر است؟
 «در حدود سال ۹۹۰ هـ. متولد شد. در عهد جهانگیر به هند رفت و بعدها نزد شاه جهان، عنوان ملک‌الشعراپی یافت و مأمور به نظم کشیدن مثنوی «فتوحات شاه جهانی» شد. شهرت او به خاطر غزل است و ابداع معانی و خیال‌های رنگین لطف ویژه‌ای به غزل او بخشیده است. به کار بردن واژه‌های هندی، شعر او را در میان اقربان ممتاز کرده است. وی به «طالبیا» نیز معروف است.»
 (۱) کلیم همدانی (۲) بیدل عظیم‌آبادی (۳) محتشم کاشانی (۴) صائب

(صفحه‌ی ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۴) (آزمون ۲۱ مهر - ۹۱)

۲۲۷- به ترتیب کدام گزینه درباره‌ی غزلیات «حافظ» و آثار «عبید زاکانی» نادرست است؟
 (۱) سرمشق او در غزل‌سرایی، سعدی شیرازی، سلمان ساوجی و خواجوی کرمانی است. - دیوان اشعار عبید نسبت به آثار پیشینیان چیز تازه‌ای ندارد.
 (۲) لحن غزلیات حافظ، گزنده و تلخ و توأم با نیشخند و کنایه‌آمیز است. - سخنان طنزآمیز عبید، اغلب خنده‌آور و گاهی رکیک است.
 (۳) در غزل اجتماعی حافظ، فرهنگ گذشته‌ی ایران با همه‌ی کمال ایرانی - اسلامی خود رخ می‌نماید. - قصاید و قطعاتی در ستایش آل اینجو در دیوان عبید موجود است.
 (۴) شعر او مظهر کامل شعر عاشقانه و کمال آن است و تنها شهرت او در غزل‌سرایی عاشقانه است. - عبید برای پرداختن به هزلیات خود به سوزنی و انوری نظر داشته است.

(صفحه‌ی ۱۷۳) (آزمون ۱۰ آذر - ۹۱)

۲۲۸- «لوبی آراگون» شیفته‌ی کدام شاعر ایرانی بود؟
 (۱) نظامی (۲) سعدی (۳) حافظ (۴) جامی
 ۲۲۹- در کدام گزینه، به ترتیب مطلع «ترجیع‌بند» و «ترکیب‌بند»ی که هاتف اصفهانی در سرودن ترجیع‌بند خود به آن‌ها نظر داشته، آمده است؟

(صفحه‌ی ۷۰) (آزمون ۲۶ آبان - ۹۱)

۲۳۰- به ترتیب در کدام گزینه، نام دو اثر منثور از سراینده‌ی مثنوی «عشاق‌نامه» و دو اثر منظوم از نویسنده‌ی «بهارستان» آمده است؟
 (۱) ای از بر سدره شاهراحت / وی قبه‌ی عرش تکیه‌گاهت
 (۲) ای سرو بلند قامت دوست / وه وه که شمایلت چه نیکوست
 (۳) که یکی هست و هیچ نیست جز او / وحده لا اله الا هو
 (۴) ای سرو بلند قامت دوست / وه وه که شمایلت چه نیکوست
 (۱) موش و گریه، رساله‌ی تعریفات - تحفة الاحرار، سیح‌الابرار
 (۲) ای از بر سدره شاهراحت / وی قبه‌ی عرش تکیه‌گاهت
 (۳) ای از بر سدره شاهراحت / وی قبه‌ی عرش تکیه‌گاهت
 (۴) ای از بر سدره شاهراحت / وی قبه‌ی عرش تکیه‌گاهت
 (۱) موش و گریه، رساله‌ی دلگشا - یوسف و زلیخا، لیلی و مجنون
 (۲) ای سرو بلند قامت دوست / وه وه که شمایلت چه نیکوست
 (۳) که یکی هست و هیچ نیست جز او / وحده لا اله الا هو
 (۴) ای سرو بلند قامت دوست / وه وه که شمایلت چه نیکوست

(صفحه‌ی ۱۹ و ۲۷) (آزمون ۲۱ مهر - ۹۱)

۲۳۱- با توجه به مشخصات کلی «سبک صائب»، کدام بیت مربوط به «سبک هندی» نیست؟
 (۱) نقش پای ناقه‌ی لیلی در این دامان پست / برگ عیش دیده‌ی پر حسرت مجنون ماست
 (۲) نیست دلگیر آسمان از گریه‌های تلخ ما / خون ناحق گل به دامن می‌کند قصاب را
 (۳) چون فلاخن سنگ باشد شهر پرواز من / هست در وقت گرانی‌ها سبک جولانیم
 (۴) می‌روی و گریه می‌آید مرا / ساعتی بنشین که باران بگذرد

(صفحه‌ی ۳۹ و ۴۱) (آزمون ۱۲ آبان - ۹۱)

۲۳۲- به ترتیب، عبارات زیر معرف کدام کتاب‌ها هستند؟
 «این کتاب، پرآوازه‌ترین و برجسته‌ترین کتابی است که در طول حیات ادبی ایران در قلمرو علوم ادبی فارسی تألیف شده است.»، «در بخش‌هایی از این کتاب، استشهدا به امثال و اشعار پارسی به‌ویژه اشعار شاهنامه فراوان دیده می‌شود.»
 (۱) حدائق‌السحر - المعجم (۲) ترجمان‌البلاغه - کلیل و دمنه (۳) المعجم - راحة‌الصدور (۴) چهارمقاله - تاریخ بیهق
 (۱) موش و گریه، رساله‌ی تعریفات - تحفة الاحرار، سیح‌الابرار
 (۲) ای سرو بلند قامت دوست / وه وه که شمایلت چه نیکوست
 (۳) که یکی هست و هیچ نیست جز او / وحده لا اله الا هو
 (۴) ای سرو بلند قامت دوست / وه وه که شمایلت چه نیکوست

(صفحه‌ی ۱۱۹ و ۱۲۰) (آزمون ۱۰ آذر - ۹۱)

۲۳۳- در مورد مقاله‌ی «مکتب سعدی» کدام گزینه درست است؟
 (۱) نویسنده‌ی آن به شدت به کلیات سعدی حمله کرده بود.
 (۲) نویسنده‌ی آن از سعدی دفاع کرده بود.
 (۳) نویسنده‌ی آن سعدی را با حافظ مقایسه کرده بود.
 (۴) نویسنده‌ی آن تأثیر سعدی را در شعر فارسی بررسی کرده بود.

(صفحه‌ی ۱۲۶) (آزمون ۱۲ مهر - ۸۷)

- ۲۳۴- در یک داوری صحیح باید گفت در شعر عصر حافظ به ویژه در قصیده، در چه زمینه‌هایی ابتکار صورت گرفته است؟ (صفحه‌ی ۷) (آزمون ۱۳ مهر- ۸۷)
- (۱) هجو و هزل، مدح و ستایش
(۲) موعظه و حکمت، شکوه و شکایت
(۳) ساقی‌نامه، عرفان
(۴) منقبت و مرثیه، طرح مسائل اجتماعی
- ۲۳۵- همی گزینده‌ها به‌جز گزینده‌ی ... از آثار منظوم «جامی» است.
(۱) سلمان و ابسال
(۲) یوسف و زلیخا
(۳) خردنامه‌ی اسکندری
(۴) نفعات‌الانس
- ۲۳۶- به‌ترتیب «غزل‌های سیف فرغانی در جواب ... است؛ موضوع قصیده‌های ابن‌یمین ... است و همه‌ی قدرت شاعری و قریحه‌ی وی در نظم ... آشکار و درخور توجه است؛ مهم‌ترین اثر منثور عبید زاکانی ... است.»
(۱) سعدی - مدح و منقبت امامان شیعه - قطعات - اخلاق‌الاشراف
(۲) حافظ - ستایش پادشاهان - قطعات - اخلاق‌الاشراف
(۳) حافظ - ستایش پادشاهان - قطعات - اخلاق‌الاشراف
(۴) سعدی - مدح و منقبت امامان شیعه - غزلیات - موش و گربه
- ۲۳۷- لحن حافظ تلخ و گزنده و کنایه‌آمیز است و در آن مایه‌ای از خیرخواهی هم دیده می‌شود. گویی حافظ پس از سیف فرغانی و ... و ... با رندی و هوشیاری و فرزانیگی خویش شیوه‌ی تازه‌ای برای مبارزه با نابه‌سامانی‌ها و بداخلاقی‌های جامعه بر گزیده است.
(۱) سعدی و عبید زاکانی
(۲) عبید زاکانی و خواجوی کرمانی
(۳) کمال اصفهانی و ابن‌یمین
(۴) عبید زاکانی و ابن‌یمین
- ۲۳۸- شاعران عصر هاتف غزل را بر شیوه‌ی همی شاعران زیر به‌جز گزینده‌ی ... می‌سرودند.
(۱) سعدی
(۲) حافظ
(۳) امیر خسرو
(۴) صائب
- ۲۳۹- چند مورد از ویژگی‌های زیر مربوط به «شعر دوره‌ی بازگشت ادبی» نیست؟
(الف) غزل این دوره بیش‌تر از آن که چاشنی عرفان داشته باشد از محسوسات و عشق مجازی سخن می‌گوید.
(ب) مضمون و محتوای شعر این دوره و حتی زبان و آرایش‌های لفظی از ابتکار به دور است.
(ج) احیای رسم مدیحه‌سرایی در سراسر این دوره (جز در دوره‌ی صدرات امیرکبیر) مورد توجه امرا و وزرا بوده است.
(د) اصول و قواعد شعری این عصر تقریباً همان مبانی و موازین قدماست.
(ه) موضوع قصاید، مدح و وصف است و نکته‌های اخلاقی و به میزان قابل ملاحظه‌ای هم مناقب و مراثی اهل بیت.
(و) در این دوره غزل، قالب عمده‌ی شعر بود و پس از آن قصیده که اندکی با رونق‌تر به حیات خود ادامه می‌داد.
- (۱) یک
(۲) دو
(۳) سه
(۴) چهار
- ۲۴۰- محتوای آثار کدام گزینده، به‌ترتیب «عرفانی، تاریخی، علوم ادبی و دینی» است؟
(۱) یزدان‌شناخت، تاریخ سیستان، مجمل‌التواریخ، چهارمقاله
(۲) تمهیدات، راحة‌الصدور، حدائق‌السحر، مجمع‌البیان طبرسی
(۳) کشف‌الاسرار، مرزبان‌نامه، چهارمقاله، روض‌الجنان
(۴) رساله‌الطیر، حدائق‌السحر، المعجم، تفسیر کمبریج
- ۲۴۱- همی گزینده‌ها به‌جز گزینده‌ی ... در مورد شعر دوره‌ی بیداری درست است.
(۱) به عنوان زبان برنده‌ی نهضت در اختیار روزنامه‌ها و مطبوعات قرار گرفت.
(۲) نگرش شاعران و نویسندگان عصر بیداری نسبت به جهان دگرگون شد.
(۳) تخیل و قالب شعری در عصر بیداری بیش و کم بی‌تغییر باقی مانده است.
(۴) از نظر ساخت فنی، شعر دوره‌ی بیداری، ادامه‌ی سنت‌های ادبی گذشته بود.
- ۲۴۲- عبارت زیر کدام شاعر را معرفی می‌کند؟
«مردی پاکباز، وارسته و بلندهمت بود که در میانه‌ی نیمه‌ی نخست سده‌ی دهم هجری زاده شد. در اوایل عمر یک چند در کاشان به مکتب‌داری، اوقات می‌گذراند. پس از مدتی به یزد آمد و در همان‌جا به شاعری و ستایش فرمانروایان آن دیار سرگرم شد، تا این که در سال ۹۹۱ هـ. در همان شهر درگذشت.»
(۱) وحشی باقعی
(۲) محتشم کاشانی
(۳) فرّخی یزدی
(۴) کلیم کاشانی
- ۲۴۳- عبارت «مثنوی‌ای است در مدح فتحعلی شاه و آمیخته به اندرز و هجو، به تقلید از تحفه‌العراقین خاقانی» معرف کدام اثر است؟
(۱) شهنشاه‌نامه
(۲) خداوندنامه
(۳) عبرت‌نامه
(۴) گلشن صبا
- ۲۴۴- کدام گزینده برای جای خالی عبارت زیر درست است؟
«به‌کار بردن واژه‌های هندی، آن‌جا که از ذکر حرفه‌ها و گل‌ها و گیاهان ناگزیر بوده، شعر و غزل ... را در میان اقرا ن متمایز ساخته است.»
(۱) بیدل
(۲) کلیم
(۳) صائب
(۴) هاتف
- ۲۴۵- کدام گزینده درباره‌ی «مشتاق اصفهانی» نادرست است؟
(۱) «میرسید محمدعلی» از طبقه‌ی سادات اصفهان بود.
(۲) او در شیوه‌ی قدما به طرز گویندگان خراسان و ترکستان توجه داشت.
(۳) او به یک معنی طریقه‌ی «محتشم» را بازآفرینی کرد.
(۴) وی کاروان‌سالاری انجمن ادبی را عهده‌دار شد.
- ۲۴۶- کدام گزینده در مورد «قآنی» درست نیست؟
(۱) به ستایش نالایقان عصر خود می‌پرداخت.
(۲) قآنی در تتبع شیوه‌ی قدما به ویژه به انوری، معزی و خاقانی نظر دارد.
(۳) در آثارش همواره لفظ بر معنا پیشی می‌گیرد.
(۴) بر خلاف معاصرانش به استفاده از روایات و اسطوره‌های ایرانی علاقه نشان نمی‌داد.
- ۲۴۷- کدام گزینده برای جاهای خالی عبارت زیر مناسب است؟
«نخستین قدم‌های داستان‌نویسی به سبک نوین عراق را ... برداشته است. یکی از کارهای قابل توجه او، کتاب ... است که در سال ۱۹۲۸ نوشته شده است.»
(۱) غاده‌السمان - کابوس‌های بیروت
(۲) محمود احمد السید، جلال خالد
(۳) جبران خلیل جبران، اشک و لبخند
(۴) یوسف ادریس، پایان نیاز

آرایه‌های ادبی

مقدمات

۲۴۸- در دو بیت زیر، حروف قافیه کدام است؟

«سرو چمان من چرا میل چمن نمی‌کند / همدم گل نمی‌شود، یاد سمن نمی‌کند
دی گله‌ای ز طره‌اش کردم و از سر فسوس / گفت که این سیاه کج، گوش به من نمی‌کند»
(۱) مَن (۲) ن (۳) مَن (۴) مَن

(صفحه ۷) (آزمون ۱۹ بهمن-۸۶)

۲۴۹- توصیف داده شده درباره‌ی کدام گزینه است؟

«از ویژگی‌های شعر سنتی فارسی است و در ادب هیچ زبانی - تا آن‌جا که آگاهی داریم - به‌گسترده‌گی شعر فارسی نیست و از قدیم‌ترین ایام تا روزگار ما در شعر فارسی به‌کار رفته است.»

(صفحه ۵) (آزمون ۶ مهر-۸۶)

(۱) قافیه (۲) وزن (۳) بیت (۴) ردیف

۲۵۰- کدام گزینه برای تکمیل کردن جای خالی جمله‌ی زیر مناسب است؟

(صفحه ۵ کتاب درسی) (آزمون ۵ بهمن-۸۶)

«تکرار و اشتراک لفظی ناشی از ... در انسجام شعر مؤثر است.»

(۱) ردیف (۲) وزن (۳) قافیه (۴) بیت

۲۵۱- در میان گروه کلمات تک‌هجایی زیر، به‌ترتیب، چند هجای کوتاه، چند هجای بلند و چند هجای کشیده دیده می‌شود؟

(صفحه ۱۰) (سوال ۱۱۳۳ آزمون ۲۵ بهمن-۸۷)

«صبر، نو، تو، چه، سال، کم، داشت، بیم، پول، گور، سر، ما»

(۱) دو، چهار، شش (۲) چهار، چهار، چهار (۳) سه، چهار، پنج (۴) سه، سه، شش

(صفحه ۵) (آزمون ۲۹ دی-۹۱)

۲۵۲- در ابیات زیر، چند بیت دارای «ردیف» است؟

«آن کسی را که چنین شاهی کشد / سوی بخت و بهترین جاهی کشد
بس شدستم در مصاف و کارزار / هم‌چو شیر آن دم که باشد کار زار
ای که تو از ظلم جاهی می‌کنی / از برای خویش دامی می‌کنی
گر ببندی زین سخن تو خلق را / آتشی آید بسوزد خلق را»
(۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) یک

قالب های شعر فارسی

۲۵۳- حداقل ابیات قطعه با تعداد ابیات کدام گزینه تناسب دارد؟

(صفحه ۳۲) (آزمون ۲۴ آبان-۸۷)

(۱) غزل (۲) چهارپاره (۳) مثنوی (۴) رباعی

۲۵۴- مستزاد زیر با افزودن واژه‌هایی به پایان مصراع‌های کدام قالب شعری، ایجاد شده است؟

(صفحه ۴۳) (آزمون ۲ آبان-۸۶)

«دوشینه پی گلاب می‌گردیدم / بر طرف چمن
پژمرده گلی میان گلشن دیدم / افسرده چو من
گفتم که چه کردی که چنین می‌سوزی / ای یار عزیز
گفتا که دمی در این جهان خندیدم / پس وای به من»

(۱) قطعه (۲) مثنوی (۳) غزل (۴) رباعی

(صفحه ۳۷) (آزمون ۱۸ آبان-۸۶)

۲۵۵- کدام کتاب گنجینه‌ی ارزشمندی است که حدود چهار هزار رباعی را در برمی‌گیرد و مؤلف این کتاب کیس

(۱) مصیبت‌نامه، عطار (۲) نوروژنامه، خیام (۳) نزهة‌المجالس، جمال خلیل شروانی (۴) رباعی‌نامه، بابا افضل

(صفحه ۲۲) (آزمون ۱۹ بهمن-۸۶)

۲۵۶- در دیوان کدام یک از شاعران قطعه‌ی مصرع دیده می‌شود؟

(۱) انوری، سنایی (۲) سنایی، ابن‌یمین (۳) سنایی، فرخی (۴) انوری، ابن‌یمین

(صفحه ۲۶) (آزمون ۲۴ آبان-۸۷)

۲۵۷- کدام بیت مطلع قدیم‌ترین ترجیع‌بند زبان فارسی است؟

(۱) با کاروان حله برفتم ز سیستان / با حله‌ای تنیده ز دل بافته ز جان
(۲) الا یا خیمگی، خیمه فروهل / که پیشاهنگ بیرون شد ز منزل
(۳) ز باغ ای باغبان ما را همی بوی بهار آید / کلید باغ ما را ده که فردامان به کار آید
(۴) به سمرقند اگر بگذری ای باد سحر / نامه‌ی اهل خراسان به بر خاقان بر

(صفحه ۴۶) (آزمون ۸ آذر-۸۷)

۲۵۸- درباره‌ی شعر نیمایی همه‌ی گزینه‌ها به‌جز گزینه‌ی ... درست است.

(۱) طول و امتداد مصراع‌ها نابرابر است. (۲) وزن حسی دارد نه وزن عروضی.

(۳) برخلاف شعر سنتی، محل قافیه‌ها از پیش تعیین نشده‌اند. (۴) همانند شعر سنتی، ردیف حالتی مانند قافیه دارد و بعد از آن می‌آید.

۲۵۹- اگر بخواهیم با تضمین یک غزل پنج بیتی یک مسمط مسدس بسازیم، به‌گونه‌ای که در آخر هر رشته‌ی مسمط یک بیت از آن غزل، تضمین شود،

(صفحه ۳۲) (آزمون ۲۴ آبان-۸۷)

جمعاً چند مصراع تازه باید بسازیم؟

(۱) سی مصراع (۲) بیست مصراع (۳) بیست و پنج مصراع (۴) سی و پنج مصراع

(صفحه‌های ۳۳ و ۳۴ آزمون ۲۴ آبان - ۸۷)

۲۶۰- همه‌ی گزینه‌ها به‌جز گزینه‌ی... بیتی از قالب «مثنوی»، محسوب می‌شوند.

- ۱) سخن‌های ناخوش ز من دور دار / به بدها دل دیو رنجور دار
- ۲) که من عاشقم گر بسوزم رواست / تو را گریه و سوز و زاری چراست
- ۳) رهی که گمراهی‌اش در پی است نسپردن / دری که فتنه‌اش اندر پس است، نگشودن
- ۴) گفت معشوقی به عاشق کای فتی / تو به غربت دیده‌ای بس شهرها

۲۶۱- اگر شاعری بخواهد غزلی هفت بیتی از شاعری دیگر را در مسمطی مسدس تضمین کند، در کل چند بیت دیگر باید خودش بسراید؟

(صفحه‌های ۳۲ و ۳۳ آزمون ۵ بهمن - ۸۶)

- ۱) هفت بیت
 ۲) چهارده بیت
 ۳) بیست و یک بیت
 ۴) بیست و هشت بیت

بیان و بدیع

(ترکیبی) (آزمون ۱۷ فروردار - ۹۱)

۲۶۲- به ترتیب آرایه‌های «تشبیه، مراعات نظیر، تضاد، ایهام تناسب و جناس تام» در ابیات کدام گزینه آمده است؟

- الف) روزی به زرخندان گفتمم به زرتینی / گفت از نظری داری، ما را به از این بینی
- ب) بنشین که فغان از ما برخاست در ایامت / بس فتنه که برخیزد، هر جا که تو بنشینی
- پ) عشق لب شیرینش روزی بکشد سعدی / فرهاد چنین کشته است آن شوخ به شیرینی
- ت) با لشکرت چه حاجت، رفتن به جنگ دشمن / تو خود به چشم و ابرو، بر هم زنی سپاهی
- ث) ایمن مشو که رویت، آینه‌ای است روشن / تا کی چنین بماند وز هر کناره آهی

- ۱) ث، ت، ب، پ، الف
 ۲) الف، ت، ب، ث، پ
 ۳) الف، پ، ب، ت، ث
 ۴) ث، ب، ت، پ، الف

(ترکیبی) (آزمون ۲۹ دی - ۹۱)

۲۶۳- ترتیب قرار گرفتن آرایه‌های «استعاره، تلمیح، ایهام، تشبیه و تناقض» کدام است؟

- الف) اگر چه مستی عشقم خراب کرد ولی / اساس هستی من زان خراب آباد است
- ب) به کام تا نرساند مرا لبش چون نای / نصیحت همه عالم به گوش من باد است
- ج) که ای بلندنظر شاهباز سدره‌نشین / نشیمن تو نه این کنج محنت آباد است
- د) نشان عهد و وفا نیست در تبسم گل / بنال بلبل بیدل که جای فریاد است
- هـ) دل من در هوس روی تو ای مونس جان / خاک راهی است که در دست نسیم افتاده است

- ۱) د، الف، ج، ه، ب
 ۲) د، ج، ب، ه، الف
 ۳) ه، ج، د، الف
 ۴) ه، ج، د، الف، ب

۲۶۴- چنانچه ابیات زیر را به لحاظ دارا بودن آرایه‌های «کنایه، تشبیه، ایهام، استعاره و جناس» مرتب کنیم، کدام ترتیب درست است؟

(ترکیبی) (آزمون ۱۰ آذر - ۹۱)

- الف) غنیمت دان اگر دانی که هر روز / ز عمر مانده روزی می‌شود کم
- ب) برو شادی کن ای یار دل افروز / چو خاکت می‌خورد چندین مغور غم
- ج) اگر کساد شکر بایدت دهن بگشای / ورت خجالت سرو آرزو کند بخرام
- د) اگر ملول شوی یا ملامتم گویی / اسیر عشق نیندیشد از ملال و ملام
- هـ) ملامتم نکند هر که معرفت دارد / که عشق می‌بستاند ز دست عقل زمام

- ۱) ب، الف، ج، ه، د
 ۲) ب، ج، الف، ه، د
 ۳) د، ب، الف، ه، ج
 ۴) د، ه، ج، الف، ب

(صفحه‌های ۹۷، ۹۹ و ۱۰۶ آزمون ۸ دی - ۹۱)

۲۶۵- آرایه‌های موجود در بیت‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- الف) چه خوش صید دلم کردی بنازم چشم مستت را / که کس آهوی وحشی را از این خوش تر نمی‌گیرد
- ب) ستاننده‌ی شهر مازندران / گشاینده‌ی بند هاماوران
- ج) به گوش هوش نبوش از من و به عشرت کوش / که این سخن سحر از هاتقم به گوش آمد
- د) موزانه - تکرار - سجع
 ۲) تکرار - موزانه - تضمین‌المزدوج
 ۳) تکرار - موزانه - ترصیع

۴) موزانه - سجع - تضمین‌المزدوج

(صفحه‌های ۵۹، ۷۷ و ۸۷ آزمون ۲۴ آذر - ۹۱)

۲۶۶- در کدام بیت، آرایه‌های «تشبیه، مجاز و کنایه» وجود دارد؟

- ۱) چون تو خورشیدی نتابیده‌ست در ایوان حسن / ذره‌ای چون من نرقصیده است در میدان عشق
- ۲) فصل گل گر اشک گلگونت ز سر خواهد گذشت / گل به سر خواهی زدن از گلبن بستان عشق
- ۳) نوح را کشتی شکست از لطمه‌ی طوفان عشق / کس نیامد بر کنار از بحر بی‌پایان عشق
- ۴) نه همین صف‌زده مژگان سیه باید داشت / به صف دل‌شدگان هم نگاهی باید کرد

(ترکیبی) (آزمون ۸ دی - ۹۱)

۲۶۷- آرایه‌های بیان شده در مقابل کدام بیت نادرست است؟

- ۱) تنت به ناز طیبیان نیازمند مباد / وجود نازکت آزرده‌ی گزند مباد (نغمه‌ی حروف، تکرار)
- ۲) ما برون را ننگریم و قال را / ما درون را بنگریم و حال را (تکرار، ترصیع)
- ۳) چون آه گرم ریشه به دل‌ها دوانده‌ای / چون برق بی‌امان به نیستان فتاده‌ای (موزانه، واج‌آرایی)
- ۴) ده روزه مهر گردون، افسانه است و افسون / نیکی به‌جای یاران، فرصت شمار یارا (سجع، تشبیه)

(صفحه‌های ۸۱ آزمون ۲۴ آذر - ۹۱)

۲۶۸- علاقه‌ی مجاز در کدام بیت با سایر ابیات، متفاوت است؟

- ۱) بیایی بکش جام و سرگرم باش / بهل گر بگیرند بیکارها
- ۲) شبی یاد دارم که چشمم نخفت / شنیدم که پروانه با شمع گفت
- ۳) خون بار بهار از مزه در فرقت احباب / کز پیش تو چون ابر بهاران همه رفتند
- ۴) دولت عشق بین که چون از سر فقر و افتخار / گوشه‌ی تاج سلطنت می‌شکند گدای تو

۲۱۴

ابیاتی که در بین دروس تاریخ ادبیات آمده‌اند اهمیت فراوانی دارد، به دانش آموزان توصیه می‌شود شاعر این ابیات و این‌که به چه دلیل سروده شده‌اند را فرا گیرند.

در سؤالات جدید به این سو تمایل پیدا شده است که در مورد بیت‌های موجود در کتاب ادبیات فارسی نیز سؤالاتی مطرح شود. به دانش آموزان توصیه می‌شود این ابیات را با دقت مطالعه کنند.

🔑 **گزینه ۲ «صحيح است. درصد پاسخ گویی (۶۱٪)»**

بیت صورت سؤال در ستایش یعقوب لیث صفار از محمدبن وصیف سیستانی است.

🏠 **گزینه ۳ «گزینه‌ی دام‌دار است. (۳۰٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.**

توجه کنید در سؤال گفته شده است این بیت در وصف چه کسی سروده شده نه چه کسی آن را سروده است.

۲۱۵

به رودکی «پدر شعر فارسی» می‌گویند.

کسبایی، نخستین سوگ‌نامه‌ی مذهبی فارسی را سروده است که به موضوع فاجعه‌ی کربلا می‌پردازد و مطلع آن چنین است: «باد صبا در آمد، فردوس گشت صحرا / آراست بوستان را نیسان به فرش دیبا»

🔑 **گزینه ۱ «صحيح است. درصد پاسخ گویی (۴۴٪)»**

«پیری و یاد ایام جوانی»، از قصاید مدحی و وصفی رودکی، پدر شعر فارسی است که به سبک خراسانی سروده شده است و از خواص عمده‌ی آن، سادگی و در عین حال متانت و استحکام را می‌توان برشمرد و مطلع آن چنین است: «مرا بسود و فروریخت هرچه دندان بود / نبود دندان لا، بل چراغ تابان بود»

🏠 **گزینه ۲ «گزینه‌ی دام‌دار است. (۳۷٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.**

عدم توجه به اشعار کتاب‌های تاریخ ادبیات باعث شده است دانش‌آموزان به اشتباه این گزینه را انتخاب کنند.

۲۱۶

«صاحبیه» مجموعه‌ی چند قطعه‌ی فارسی و عربی است و بیش‌تر آن‌ها درستایش شمس‌الدین صاحب دیوان جوینی، وزیر دانش دوست عصر اتابکان است و به همین دلیل آن را «صاحبیه» نامیده شده است. این کتاب از جمله آثار منظوم سعدی است، در صورتی که «مجالس سبعه» از جمله آثار مولوی است.

از جمله شاعران مهم در تاریخ ادبیات فارسی سنایی و مولوی هستند که توصیه می‌شود به آثار آن‌ها توجه شود.

🔑 **گزینه ۴ «صحيح است. درصد پاسخ گویی (۴۴٪)»**

مجالس سبعه - فیه‌ما فیه - مکاتیب: مولوی / مطلع الانوار - مجنون و لیلی - اعجاز خسروی - هشت بهشت - خضرخان و دولرانی: امیرخسرو دهلوی / لغت موران - صغیر سیمرغ - رساله‌العشق: سهروردی / عقل‌نامه - تحریمه‌القلم - طریق‌التحقیق - الهی‌نامه (حدیقه‌الحقیقه): سنایی

🏠 **گزینه ۲ «گزینه‌ی دام‌دار است. (۳۵٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.**

احتمالاً دانش‌آموزان «مجالس سبعه» را با «مجالس پنج‌گانه» از سعدی اشتباه گرفته‌اند.

۲۱۷

به دانش‌آموزان توصیه می‌شود ادبیات جهان و مخصوصاً درس واقع‌گرایی را به خوبی فراگیرند.

🔑 **گزینه ۲ «صحيح است. درصد پاسخ گویی (۴۰٪)»**

«ولگا به خزر می‌ریزد» اثر «پیلنیاک»، «دیوان شرقی» از «گوته» و «آتورا» نوشته‌ی «کارلوس فوئنسس» است.

🏠 **گزینه ۱ «گزینه‌ی دام‌دار است. (۳۰٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.**

احتمالاً دانش‌آموزان به اشتباه تصور کرده‌اند که علاوه بر داستان «سیمان»، «ولگابه خزر می‌ریزد» هم از «گلادکوف» است در حالی که این کتاب نوشته‌ی «پیلنیاک» می‌باشد

۲۱۸

نباید اسامی کتب مشابه اشتباه گرفته شود.

توجه شود «گشتاسپ‌نامه» از «دقیقی توسی» و «زادالعارفین» از «خواجه عبدالله انصاری» است.

🔑 **گزینه ۲ «صحيح است. درصد پاسخ گویی (۳۹٪)»**

«گرشاسپ‌نامه» از «اسدی توسی»، «زادالمسافرین» از «ناصر خسرو» و «مصیبت‌نامه» از «عطار» است.

🏠 **گزینه ۱ «گزینه‌ی دام‌دار است. (۳۹٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.**

سندبادنامه از تألیفات سندباد حکیم هندی است. در دوره‌ی اسلامی این کتاب به عربی درآمد و در دهه‌ی اول قرن چهارم هجری - در زمان سامانیان - به فارسی دری ترجمه شد که متأسفانه آن ترجمه هم اکنون در دست نیست. ظاهر آزررقی هروی، از شاعران بزرگ قرن پنجم، این ترجمه را به نظم درآورده بود که متأسفانه سندبادنامه‌ی منظوم او هم به دست ما نرسیده است.

۲۱۹.

نثرهای تاریخی عصر بیهقی «سفرنامه‌ی ناصر خسرو»، «تاریخ بیهقی» و «تاریخ سیستان» هستند که هیچ‌کدام از منبع عربی گرفته نشده‌اند. برای پاسخ به این سؤال تسلط کامل بر دروس لازم بوده است. علت در دام افتادن دانش‌آموزان شباهت این دو کتاب و عدم تسلط لازم بر دروس است.

گزینه ۳ صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۳۹٪)

گزینه ۳ در رابطه با تاریخ بلعمی است که از جمله نثرهای تاریخی مربوط به عصر فردوسی می‌باشد.

گزینه ۱ «گزینه‌ی دام‌دار است. (۳۰٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.

گزینه ۱ در رابطه با تاریخ سیستان است. مؤلف هیچ‌یک از بخش‌های تاریخ سیستان معلوم نیست.

گزینه ۲ «درباره‌ی تاریخ بیهقی و گزینه‌ی ۴» مربوط به سفرنامه‌ی ناصر خسرو است که همگی از نمونه‌های نثر تاریخی عصر بیهقی هستند.

۲۲۰.

خط پهلوی به دلیل دشواری‌هایی که داشت بعد از اسلام به تدریج جای خود را به خط عربی داده است. برای مشاهده‌ی این دشواری‌ها به زیرنویس صفحه‌ی ۱۰ رجوع کنید.

بعضی از واژه‌ها در خط پهلوی به زبان آرامی و به خط پهلوی نوشته می‌شود اما هنگام خواندن، معادل پارسی میانه‌ی آن به تلفظ در می‌آید.

گزینه ۱ صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۳۹٪)

ایرانیان چند صد سال پیش از میلاد یعنی، در دوره‌ی پادشاهی مادها، علامت‌های میخی بابلی را اقتباس کردند و مانند فنیقی‌ها، از آن الفبایی مستقل ترتیب دادند.

گزینه ۴ «گزینه‌ی دام‌دار است. (۳۰٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.

عدم توجه به زیرنویس کتاب درسی باعث به دام افتادن دانش‌آموزان شده است.

۲۲۱.

رمانتیسیسم در هر زمانی، هنر روز است و کلاسیسیسم، هنر روز قبل. مهم‌ترین تفاوت دو مکتب کلاسیسیسم و رمانتیسیسم این است که کلاسیک‌ها ایده‌آل هستند یعنی در هنر فقط خوبی و زیبایی را می‌خواهند. آنان زشتی‌های زندگی را نمی‌بینند، در حالی که رمانتیک‌ها زشتی‌ها و بدی‌ها را با هم نشان می‌دهند.

گزینه ۱ صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۳۳٪)

رمانتیسیسم در هر زمانی، هنر روز است و کلاسیسیسم، هنر روز قبل.

گزینه‌های ۳ و ۴ «گزینه‌های دام‌دار هستند. (۳۳ و ۲۷٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌های اشتباه را انتخاب کرده‌اند.

علت آن که دانش‌آموزان این گزینه‌ها را انتخاب نکرده‌اند به این دلیل است که یکی از اصول رمانتیسیسم «هنر روزبودن» است و به این دلیل «هنر آینده بودن» را درست دانسته‌اند.

۲۲۲.

«رمانتوف»، از روسیه، «ادگار آلن پو» از آمریکا «آلفیری» از ایتالیا «اوپیتز» از آلمان و «شاندره پتوفی» از ایتالیا هستند. برای پاسخ به این سؤال علاوه بر دانستن نمایندگان مکتب «رمانتیسیسم» و «کلاسیسیسم»، دانستن کشور آن‌ها نیز لازم است.

گزینه ۳ صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۲۹٪)

«والتر اسکات، لرد بایرون و شلی» از نمایندگان انگلیسی مکتب رمانتیسیسم هستند و «پی‌یر کورنی و راسین» از نمایندگان فرانسوی مکتب کلاسیسیسم هستند.

گزینه‌های ۴ و ۳ «گزینه‌های دام‌دار هستند. (۴۳ و ۲۹٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌های اشتباه را انتخاب کرده‌اند.

به دانش‌آموزان توصیه می‌شود در صورتی که جواب سوالی را به صورت قطعی نمی‌دانند با حدس و گمان گزینه‌ای را انتخاب نکنند. همچنین بی‌دقتی باعث می‌شود دانش‌آموزان چنین سؤالاتی را به اشتباه جواب دهند.

۲۲۳.

نخستین کتاب نثر فارسی که به عنوان اثری مستقل عرضه شد، شاهنامه‌ی ابومنصور بود که به دلیل آن که به دستور و سرمایه‌ی ابومنصور محمدبن عبدالرزاق توسی فراهم شد، به شاهنامه‌ی ابومنصور شهرت یافته است.

دقت شود ترجمه‌ی تفسیر طبری دومین کتاب مهمی است که به نثر فارسی در زمان سامانیان فراهم آمده است و نقطه‌ی آغاز نثر دینی فارسی است.

گزینه ۳ صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۲۹٪)

۱) ترجمه‌ی تفسیر طبری دومین کتاب مهم به نثر فارسی است که در عصر سامانیان فراهم آمده است.

۲) تمام آن تا امروز بر جای مانده است.

۳) منصور بن نوح سامانی پس از پدید آمدن شاهنامه‌ی ابومنصور خواست که تفسیر طبری را ترجمه کنند.

گزینه ۲ «گزینه‌ی دام‌دار است. (۳۸٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.

دانش‌آموزانی که این گزینه را انتخاب کرده‌اند، احتمالاً به واژه‌ی «قبل» توجه نکرده و این ایراد را در نظر نگرفته‌اند.

۲۲۴.

به دانش‌آموزان توصیه می‌شود تک بیت‌ها و بیت‌های آغازین اشعاری که در کتاب آمده است را به خاطر بسپارند.

به زیرنویس صفحه‌ی ۶۴ کتاب درسی رجوع شود.

🔑 **گزینه‌ی «۳» صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۲۷٪)**

بیت این گزینه، مطلع قصیده‌ی فرخی در وصف «داغگاه» است.

🏠 **گزینه‌ی «۲» گزینه‌ی دام‌دار است. (۳۳٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.**

زمان تولد اسدی به درستی معلوم نیست، اما ظاهراً باید در یکی از سال‌های آخر سده‌ی چهارم یا سال‌های نخستین سده‌ی پنجم هجری، پای به این جهان گذاشته باشد.

۲۲۵.

ویژگی‌های هر اثر باید مورد توجه قرار گیرد.

از خواجه رشیدالدین علاوه بر بنیادها و مؤسسات فرهنگی، آثار، نوشته‌های زیادی بر جای مانده است که مهم‌ترین آن‌ها «جامع التواریخ» است.

🔑 **گزینه‌ی «۲» صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۵۱٪)**

«جامع‌التواریخ» با نثری پخته و عالمانه نوشته شده و اگر از کاربرد پاره‌ای لغات ترکی و مغولی که در روزگار خواجه رشیدالدین در دستگاه اداری مغولان رایج بوده است، بگذریم، نثر خواجه به سبب سادگی و استحکام آن قابل توجه است.

🏠 **گزینه‌ی «۳» گزینه‌ی دام‌دار است. (۲۷٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.**

دانش‌آموزان تصور کرده‌اند «منظره‌ی شمس و سحاب» شعر فارسی است به همین دلیل این گزینه را نادرست دانسته‌اند.

۲۲۶.

نام کامل کلیم، میرزا ابوطالب کلیم همدانی (کاشانی) است؛ و بعدها به «طالب» مشهور شد.

صائب تبریزی، به «صائب» مشهور بود.

🔑 **گزینه‌ی «۱» صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۵۰٪)**

🏠 **گزینه‌های «۲» و «۴» گزینه‌های دام‌دار هستند. به ترتیب (۱۲٪) و (۱۱٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌های اشتباه را انتخاب کرده‌اند.**

این مطلب که بیدل دهلوی متولد عظیم‌آباد هند است و یا این‌که صائب تبریزی به هندوستان مسافرت کرده است نباید ما را به اشتباه اندازد که به صرف وجود واژه‌ی «هند» در عبارت داده شده، عبارت را معرف بیدل یا صائب بدانیم.

۲۲۷.

حافظ در تلفیق ادبیات عاشقانه و عارفانه به کمال رسیده است و تنها هنر او در ادبیات عاشقانه نبوده است.

عبید در پرداختن به هزلیات خود به «سعدی و سوزنی» نظر داشته است.

🔑 **گزینه‌ی «۴» صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۴۸٪)**

حافظ با تلفیق غزل عاشقانه و عارفانه به شیوه‌ای دست یافت که تا عصر او سابقه نداشته یا اگر داشته، هرگز به زیبایی و کمال شعر او نبوده است.

🏠 **گزینه‌ی «۱» گزینه‌ی دام‌دار است. (۲۸٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.**

شاید دانش‌آموزان تصور کرده‌اند که حافظ در غزل‌سرایی تقلید نکرده است به همین دلیل این گزینه را درست دانسته‌اند.

۲۲۸.

آراگون، در ابتدا هواخواه دادائیسیم بود، ولی بعدها به سوررئالیست‌ها پیوست.

این شاعر مشهور فرانسوی شیفته‌ی جامی شاعر بزرگ قرن نهم هجری ایران بود.

🔑 **گزینه‌ی «۴» صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۴۴٪)**

آراگون شیفته‌ی عبدالرحمان جامی، شاعر بزرگ ایرانی بود و یکی از منظومه‌هایش را به تقلید از جامی، «مجنون‌السا» نام نهاد. «السا» نام همسر

آراگون است و شعر مشهور «چشمان‌السا»، از مشهورترین اشعار اروپایی، درباره‌ی او سروده شده است.

🏠 **گزینه‌ی «۳» گزینه‌ی دام‌دار است. (۱۲٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.**

توجه داشته باشید که حافظ یکی از شاعران بزرگ ایران مورد علاقه و توجه خاص گوته شاعر بزرگ آلمان بوده است.

۲۲۹.

به دانش‌آموزان توصیه می‌شود حتماً به تمام اشعار و تک بیت‌های کتاب‌های تاریخ ادبیات و آرایه‌های ادبی توجه کنند و حتی اینکه به چه دلیل

این شعر سروده شده است هم‌چنین مطلع آن را به خاطر بسپارند.

هاتف اصفهانی در سرودن ترجیع‌بند خود به ترجیع‌بند سعدی و ترکیب‌بند جمال‌الدین عبدالرزاق نظر داشته است.

🔑 **گزینه‌ی «۲» صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۴۳٪)**

مطلع «ترجیع‌بند» سعدی: ای سرو بلندقامت دوست / وه وه که شمایلت چه نیکوست

مطلع «ترکیب‌بند» جمال‌الدین عبدالرزاق: ای از بر سدره شاهره اهرت / وی قبه‌ی عرش تکیه‌گاهت

گزینه‌ی «۴» گزینه‌ی دام‌دار است. (۲۹٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.

توجه داشته باشید که مطلع ذکر شده از خود هاتف است در صورتی که در صورت سؤال ترجیح بندی که به آن نظر داشته خواسته شده است.

۲۳۰

توجه کنید دانش‌آموز علاوه بر اینکه باید نویسنده‌ی آثار را فرا گیرد، ویژگی‌های اثر نیز باید مورد توجه قرار دهد.

مثنوی «عشاق‌نامه»، سروده‌ی «عبید زاکانی» است. آثار مثنوی عبارت‌اند از: صدپند، اخلاق‌الاشراف، رسالهی دلگشا و رسالهی تعریفات.

آثار مثنوی جامی: لویح، بهارستان، نجات‌الناس، أشعة‌اللمعات

گزینه‌ی «۴» صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۳۹٪)

آثار منظوم جامی: دیوان اشعار، هفت‌اورنگ که شامل مثنوی‌های: سلسله‌الذهب، سلامان و ابسال، تحفه‌الاحرار، سبحة‌الابرار، یوسف و زلیخا، لیلی و مجنون و خردنامه‌ی اسکندری است.

گزینه‌ی «۳» گزینه‌ی دام‌دار است. (۴۴٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.

دانش‌آموزان توجه نداشته‌اند که «أشعة‌المعات» به نظم است و نه نثر، به همین دلیل در دام این گزینه افتادند

۲۳۱

دانش‌آموزان نه تنها باید ویژگی‌های هر اثر را فراگیرند علاوه بر این باید بتوانند آن‌ها را در ابیات مختلف تشخیص دهند.

از ویژگی سبک صائب دشواری فراوان ابیات است.

گزینه‌ی «۴» صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۳۶٪)

در بیت گزینه‌ی «۳» خیال‌پردازی‌های غریب و بی‌سابقه که از ویژگی‌های بارز عصر صائب است، دیده می‌شود. در بیت گزینه‌ی «۲»، رواج نوعی حکمت و استدلال عامیانه که حاصل روی‌گردانی از تجربیات عقلی و تفکر فلسفی سالم است و در نهایت، رسیدن به نوعی تقدیرگرایی و تسلیم در برابر حوادث دیده می‌شود.

گزینه‌ی «۱» گزینه‌ی دام‌دار است. (۲۷٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.

احتمالاً وجود کلمه‌ی «لیلی» باعث شده است که دانش‌آموزان تصور کنند که این بیت از جامی و یا نظامی است و مربوط به سبک هندی نیست. در بیت گزینه‌ی «۱» خیال‌پردازی‌های غریب و بی‌سابقه که از ویژگی‌های بارز عصر صائب است، دیده می‌شود.

۲۳۲

دانش‌آموزان باید همگی ویژگی‌های کتاب‌های ذکر شده در تاریخ ادبیات را به خاطر بسپارند تا بتوانند پاسخ چنین سؤالاتی را بدهند.

«المعجم»: پرآوازه‌ترین کتابی است که در طول حیات ادبی ایران در قلمرو علوم ادبی تألیف شده است.

گزینه‌ی «۳» صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۳۶٪)

«راحة‌الصّدور»: در بخش‌هایی از این کتاب، استشهد به امثال و اشعار پارسی به‌ویژه اشعار شاهنامه دیده می‌شود.

گزینه‌ی «۴» گزینه‌ی دام‌دار است. (۲۸٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.

عدم تسلط بر ویژگی‌های هر کتاب باعث می‌شود دانش‌آموزان در دام گزینه‌ی نادرست بیفتند.

۲۳۳

این مقاله، در عصر نیما (دوره‌ی نوگرایی) نوشته شده و به همین جهت، به نقد سعدی پرداخته است که در نتیجه، با انتقادات و سر و صداهای زیادی مواجه شده است.

سؤال، گزینه‌ی درست را خواسته است.

گزینه‌ی «۱» صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۳۴٪)

روزنامه‌ی زبان آزاد مقاله‌ای با عنوان «مکتب سعدی» انتشار داد که نویسنده‌ی آن به شدت به کلیات سعدی حمله کرده بود.

گزینه‌ی «۴» گزینه‌ی دام‌دار است. (۱۵٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.

هر چند نام مقاله، «مکتب سعدی» است، ولی در آن، به نقد شدید کلیات سعدی پرداخته شده است.

۲۳۴

هر چند دوران حافظ دوران کسادی قصیده است، اما طرح مسائل اجتماعی از ویژگی‌های شعر عصر حافظ است.

«ساقی‌نامه»، ماده تاریخ و معما» پاره‌ای از انواع ظاهراً تازه‌ی عصر حافظ است، ولی از ابتکارات این دوره نیست.

گزینه‌ی «۴» صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۳۳٪)

انصاف در داوری صحیح ایجاب می‌کند که بگوییم در این دوره، در دو زمینه‌ی «منقبت و مرثیه» و «طرح مسائل اجتماعی» ابتکارهایی صورت گرفته است.

گزینه‌ی «۱» گزینه‌ی دام‌دار است. (۱۲٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.

هجو، مدح، هزل و ستایش هر چند از مضامین قصیده در عصر حافظ است، ولی ابتکاری در آن‌ها صورت نگرفته است.

در هر فصل پیدمان سؤال‌ها از ساده به دشوار است.

۲۳۵

مثنوی‌های جامی، به تقلید از خمسه‌ی نظامی است و این تقلید در نام‌گذاری آن‌ها هم پیداست و به خوبی می‌تواند منظوم بودن آن‌ها را برای ما تداعی کند.

در واقع، سؤال، یکی از آثار مثنوی جامی را خواسته است.

🔑 **گزینه‌ی «۴» صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۳۳٪)**

«نحفات‌الانس» به نثر و در بیان حقایق عرفانی و ذکر احوال عارفان تا عهد مؤلف است.

🏠 **گزینه‌ی «۳» گزینه‌ی دام‌دار است. (۱۵٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.**

«خرندامه‌ی اسکندری» یکی از مثنوی‌های هفت اورنگ جامی است.

۲۳۶

قدرت شاعری ابن‌یمین در نظم «قطعات» وی آشکار شده است.

موضوع قصیده‌های ابن‌یمین، مدح و منقبت امامان شیعه است.

مضمون غزل ابن‌یمین به‌شیوه‌ی معمول شاعران، عشق و دلدادگی است.

🔑 **گزینه‌ی «۱» صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۳۲٪)**

🏠 **گزینه‌ی «۴» گزینه‌ی دام‌دار است. (۵۸٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.**

به این دلیل که ابن‌یمین هم در سرودن «قطعات» و هم «غزلیات» تبحر داشته است دانش‌آموزان این اشتباه را کرده‌اند. همچنین دانش‌آموزان به این مسأله که «موش و گربه» اثری منظوم است، توجه نکرده‌اند.

۲۳۷

طنز و انتقاد اجتماعی از ویژگی‌های شعر عصر حافظ است که در اشعار حافظ، عبید و اسحاق اطعمه دیده می‌شود.

ابن‌یمین و سیف فرغانی، هر چند در کتاب در زمره‌ی شاعران طنزپرداز نیامده‌اند، ولی با توجه به صفحه‌ی ۲۴ کتاب، از شاعرانی هستند که به انتقاد اجتماعی پرداخته‌اند.

🔑 **گزینه‌ی «۴» صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۳۱٪)**

🏠 **گزینه‌های «۱» و «۲» گزینه‌های دام‌دار هستند. به ترتیب (۱۵٪) و (۱۹٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌های اشتباه را انتخاب کرده‌اند.**

«سعدی» از شاعران عصر حافظ نیست. خواجه‌ی کرمانی هم هر چند در زمره‌ی شاعران عصر حافظ است، اما طنز و انتقاد اجتماعی در مضامین شعری او نیامده است.

۲۳۸

شاعران عصر هاتف، در غزل به شاعران سبک عراقی مانند سعدی و حافظ و امیرخسرو نظر داشتند.

عصر هاتف، عصر انصراف از سبک هندی است و شعر به تقلید از شاعران سبک خراسانی و عراقی سروده می‌شود.

🔑 **گزینه‌ی «۴» صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۲۸٪)**

شاعران دوره‌ی هاتف غزل را نه بر شیوه‌ی صائب و کلیم که به سبک سعدی و حافظ و امیرخسرو می‌سرودند.

🏠 **گزینه‌ی «۳» گزینه‌ی دام‌دار است. (۳۰٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.**

«امیر خسرو دهلوی» از شاعران عصر سعدی است که به سبک عراقی شعر سروده است و نباید او را با بیدل دهلوی، از شاعران سبک هندی و عصر صائب اشتباه کرد.

۲۳۹

به دانش‌آموزان توصیه می‌شود ویژگی‌های هر سبک ادبی را که در ابتدای هر فصل بیان می‌شود به خوبی به خاطر بسپارند و ویژگی‌های زبانی، فکری و ادبی را از هم تشخیص دهند.

شعر این دوره را باید شعری آفاقی و عینیت‌گرا معرفی کرد. حتی غزل این دوره هم بیشتر از آن‌که چاشنی عرفان داشته باشد از محسوسات و عشق مجازی سخن می‌گوید.

🔑 **گزینه‌ی «۳» صحیح است. درصد پاسخ‌گویی (۲۵٪)**

با توجه به نکته و هشدار بالا، موارد «ه» و «و» مربوط به عصر هاتف است.

🏠 **گزینه‌ی «۲» گزینه‌ی دام‌دار است. (۴۲٪) دانش‌آموزان همین گزینه‌ی اشتباه را انتخاب کرده‌اند.**

به دلیل عدم تسلط دانش‌آموزان بر ویژگی‌های سبک‌های مختلف ممکن است دانش‌آموزان در این گونه سوالات دچار اشکال شوند.

۲۴۰

دانش‌آموزان نه تنها باید پدیدآورنده‌ی اثر را بدانند بلکه باید ویژگی‌های آن را بدانند.